



Влада на Република Северна Македонија

Бр. 41-11917/ *Y*

Скопје, 3 декември 2024 година

До  
Претседателот на Собранието  
на Република Северна Македонија  
Скопје

Врз основа на членот 91 алинеја 2 од Уставот на Република Северна Македонија и членовите 139, 144 и 175 од Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија, Владата на Република Северна Македонија Ви поднесува Предлог на закон за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, по скратена постапка, што го утврди на седницата, одржана на 3 декември 2024 година.

За претставници на Владата на Република Северна Македонија во Собранието се определени м-р Гордана Димитриеска-Кочоска, министер за финансии и проф. д-р Николче Јанкуловски, заменик на министерот за финансии, а за повереник Андриана Матлиоска, државен секретар во Министерството за финансии.

Заменик на претседателот  
на Владата на Република  
Северна Македонија

Љупчо Димовски



Подготвил: Христијан Николов, помлад соработник  
Проверил: Катерина Јаневска/Никола Пасков, рак. на одделение  
Контролирал: м-р Стојанчо Радичевски/Jetmira Maliqi, пом. рак. на сектор  
Согласен: Снежана М. Пендовски, државен советник  
Зоран Брњарчевски, раководител на сектор  
Одобрил: Игор Јанушев, генерален секретар на Владата

ПРЕДЛАГАЧ: Владата на Република Северна  
Македонија

ПРЕТСТАВНИЦИ: м-р Гордана Димитриеска-Кочоска,  
министер за финансии и

проф. д-р Николче Јанкуловски,  
заменик на министерот за финансии,

ПОВЕРЕНИК: Андриана Матлиоска, државен  
секретар во Министерството за  
финансии

Предлог на закон  
за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, по скратена  
постапка

Скопје, декември 2024

ВОВЕД:

## I.ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН

Внатрешната финансиска контрола досега беше регулирана со Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на Република Македонија“ бр.90/09, 188/13 и 192/15).

Во изминатиот период регулативата за внатрешната финансиска контрола од Европската комисија беше оценета како добра, но поради потешкотиите во нејзината имплементација се наметна потребата од нејзино допрецизирање, односно изготвување на нов Закон за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор и нови подзаконски акти.

Предлогот на закон за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор е усогласен со Законот за буџети, а исто така се врши и понатамошно негово усогласување со меѓународните стандарди за внатрешна контрола и внатрешна ревизија.

Врз основа на наведеното, се предлага донесување на Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор во предложениот текст.

## II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН

Целта на Предлогот на закон е дефинирање рамка на современ, соодветен и ефективен систем на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, кој ги вклучува финансиското управување и контрола, внатрешната ревизија и централната координација и хармонизација.

Предлогот на закон ќе го применуваат сите јавни субјекти, освен Народната банка на Република Северна Македонија.

Новина во Законот е тоа што сите јавни субјекти имаат обврска клучните финансиски процеси да ги спроведуваат исклучиво врз основа на интерни акти (правилници, упатства и сл.) подготвени врз основа на соодветните закони и нивните подзаконски акти.

Со предлогот на закон се зајакнува внатрешната финансиска контрола преку создавање нов систем на раководна отчетност. Преку овој систем, раководителот на буџетскиот корисник ќе биде отчетен пред раководителот на матичниот буџетски корисник, а раководителот на претпријатието во јавна сопственост ќе биде отчетен пред органот за надзор и должен да ги следи процедурите и насоките од матичниот буџетски корисник.

Во делот на внатрешната ревизија се пропишува кои јавни субјекти задолжително воспоставуваат единици за внатрешна ревизија.

Исто така, со предлогот на закон, е дефиниран минималниот број на вработени во единиците за внатрешна ревизија, начинот на спроведување испит за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, се воведува обврска за подготовка на Програма за обезбедување на квалитет и подобрување на внатрешната ревизија и спроведување преглед на квалитетот на активностите на внатрешната ревизија од Централната единица за хармонизација.

Со предлогот на закон се воспоставува нов начин на известување за финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија, се основа Совет за внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, како советодавно тело на министерот за финансии и се создава основа за донесување на подзаконските акти во рок од 18 месеци од денот на донесување на законот.

## III.ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Донесувањето на Предлогот на закон за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор ќе нема влијание врз Буџетот на Република Северна Македонија и другите јавни финансиски средства.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ И НАЧИНОТ НА НИВНОТО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, КАКО И ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

Спроведувањето на Законот не повлекува материјални обврски за одделни субјекти.

V. СКРАТЕНА ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ЗА СИСТЕМОТ НА ВНАТРЕШНА ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР

Со оглед на тоа што не се работи за обемен и сложен закон, воедно донесувањето на истиот во Реформската агенда на ЕУ е утврдено да биде до крајот на 2024 година (Според Реформската агенда на ЕУ доколку оваа мерка биде навремено реализирана, Република Северна Македонија е предвидено да повлече финансиски средства во износ од 4,281,623.70 евра), што е особен интерес за државата, согласно член 175 од Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија се предлага овој закон да се донесе по скратена постапка.

Предлог на закон  
за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Предмет на уредување

Член 1

(1) Со овој закон се уредува системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор кој го опфаќа финансиското управување и контрола, внатрешната ревизија и координација на активностите за нивно воспоставување и развој согласно со меѓународните стандарди за внатрешна контрола и внатрешна ревизија.

(2) Со овој закон се уредуваат и организацијата, стандардите, методологијата, односите и одговорностите, како и надлежностите на министерот за финансии, опфатот и одговорностите на јавните субјекти за воспоставување и спроведување на внатрешната финансиска контрола и воспоставување и функционирање на советодавното тело за внатрешната финансиска контрола во јавниот сектор.

2. Хармонизација и координација на развојот на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор

Член 2

(1) Министерот за финансии е надлежен за координација на воспоставувањето и развојот на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, а во негово име Секторот за централна хармонизација на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор во Министерството за финансии (во натамошниот текст: Централна единица за хармонизација).

(2) Координацијата од ставот (1) на овој член министерот за финансии ја врши преку:

- хармонизација и преглед на квалитетот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија и
- подготвување и донесување на подзаконски акти, прирачници, насоки и други методолошки алатки.

(3) Раководителите на јавните субјекти се одговорни за воспоставување, спроведување и одржување на внатрешната финансиска контрола во рамки на нивниот субјект.

3. Опфат

Член 3

Одредбите на овој закон се применуваат на сите јавни субјекти, освен Народната банка на Република Северна Македонија.

4. Дефиниции

Член 4

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Јавни средства се сите наплатени, примени, стекнати, доделени и потрошени средства од јавните субјекти, вклучувајќи ги и буџетските приходи, побарувања, расходи и субвенции;

2. Јавни субјекти се буџетските корисници, јавните претпријатија и трговски друштва со доминантна или целосна сопственост на државата или на општините и Градот Скопје, непрофитни институции, контролирани и финансирани од државата или од општините и Народната банка на Република Северна Македонија;

3. Буџетски корисници се сите правни лица кои се основани од државата или општините, социјалните фондови, општините и Градот Скопје, освен Народната банка на Република Северна Македонија, јавните претпријатија и трговските друштва, непрофитни институции, основани од државата или од општините и Градот Скопје;

4. Матичен буџетски корисник е буџетски корисник кој е хиерархиски претпоставен за сите буџетски корисници и други јавни субјекти кои се во негова надлежност, освен Собранието на Република Северна Македонија кое е матичен буџетски корисник кој хиерархиски не е претпоставен за други буџетски корисници и други јавни субјекти;

5. Претпријатија во јавна сопственост се јавните претпријатија како и трговските друштва во целосна или доминантна сопственост на централната власт или во сопственост или доминантна сопственост на Градот Скопје или една или повеќе општини;
6. Финансиско управување и контрола е целокупниот систем на внатрешни контроли воспоставен од раководителите на јавните субјекти кои се задолжени за тоа. Овие контроли, преку управување со ризик, обезбедуваат разумно уверување дека, буџетските и други средства се користат на соодветен, етички, економичен, ефективен и ефикасен начин во остварувањето на целите. Тоа подразбира усогласување со законите и другите прописи и зачувување на ресурсите од загуба, злоупотреба и штета. Овој систем ги опфаќа сите деловни трансакции, а особено оние поврзани со приходите/приливите,расходите/ трошоците, постапките за јавни набавки и склучување договори, повратот на прекумерно платени износи, средствата и обврските;
7. Корпоративно управување е збир на односи помеѓу раководството на компанијата, неговиот одбор, неговите акционери и други засегнати страни. Исто така, корпоративното управување ја обезбедува структурата преку која се поставени целите на компанијата и се одредуваат начините за постигнување на тие цели и мониторинг на работата. Доброто корпоративно управување треба да обезбеди соодветни мотиви за одборот и раководството да ги извршуваат целите кои се во интерес на компанијата и нејзините акционери и треба да овозможат ефективен мониторинг;
8. Ревизорска трага е документиран тек на финансиските и други трансакции од нивниот почеток до крај, со цел да се овозможи следење на сите поединечни активности и нивно одобрување и го опфаќа одржувањето на системите на документирање, известување, сметководство и архивирање;
9. Контрола се сите преземени активности со цел да се избегнат или намалат ризиците;
10. Економичност е минимизирање на трошоците за употребените ресурси за вршење на активностите, имајќи го предвид соодветниот квалитет;
11. Ефикасност е максимизирање на ефектите или резултатите од одредена активност во однос на вложените средства;
12. Ефективност е степенот до кој се постигнати целите на одредена активност или односот помеѓу планираното влијание (ефект) и постигнатото влијание (ефект) на определена активност;
13. Ex ante контроли се контроли насочени кон обезбедување на законитост и регуларност на финансиските и други одлуки пред да се донесат истите, односно пред да се одлучи за користење на буџетските средства и средствата од други извори, при реализирање на финансиските и други одлуки до фазата на плаќање;
14. Ex post контроли се контроли насочени кон обезбедување регуларно, наменско и навремено собирање и користење на буџетските средства и средствата од други извори, постигнување на очекуваните резултати и откривање на можни грешки, отстапувања и неправилности;
15. Интерни прописи се акти донесени од раководителот на јавниот субјект врз основа на закони и други прописи, земајќи ги предвид посебните карактеристики на работењето на јавниот субјект кои подетално го регулираат вршењето на клучните процеси на финансиското управување и контрола преку изготвување процедури, дефинирање учесници и нивните надлежности и одговорности, разработка на контролни активности за намалување на ризиците со цел да се обезбеди законитост и регуларност, економичност, ефикасност и ефективност во управувањето со средствата;
16. Управувачкото сметководство е дел од внатрешното сметководство воспоставено и развиено со цел да им даде информации на раководителот на институцијата и на раководителите на внатрешните организациски единици за показателите за успешност и за другите финансиски и нефинансиски информации за евиденциите за квалитет, за организирани бази на податоци и за извештаите за приходот, трошоците, средствата и обврските;

17. Внатрешна ревизија е независна, објективна и советодавна услуга дизајнирана да додаде вредност и да го подобри работењето на субјектот. Таа му помага на субјектот да ги оствари своите цели со воспоставување систематски, дисциплиниран пристап за оценување и подобрување на ефективност на процесите за управување со ризикот, контролата и управувањето;

18. Функција на внатрешна ревизија е професионалец или група професионалци за обезбедување уверување и советодавни услуги на јавниот субјект;

19. Повелба за внатрешна ревизија е формален документ кој го вклучува мандатот на функцијата за внатрешна ревизија, организациската поставеност, начинот за известување, опфатот на работа, видовите услуги и други посебности;

20. Неправилност е непочитување или погрешна примена на закони и други прописи, вклучувајќи меѓународни договори, кои произлегуваат од дејствија или пропусти на јавните субјекти и кои имаат или можат да имаат штетно влијание врз буџетските средства и средствата од други извори, без оглед на тоа дали вклучуваат приходи/приливи, расходи/трошоци, поврат, средства и обврски;

21. Раководна отчетност е обврска на раководителот за постигнување на резултати на законски, етички и регуларен начин во согласност со принципите на економичност, ефикасност и ефективност. Раководната отчетност подразбира одговорност за обезбедување адекватно организирање со соодветни линии на надлежности и одговорности, процедури и известување за постигнување резултати на законски и регуларен начин во согласност со принципите на економичност, ефикасност и ефективност во рамки на делегираните овластувања;

22. Одговорност е обврска на раководителите/вработените да ги вршат и завршат со овластување делегираните должности и задачи, на законски и регуларен начин во согласност со принципите на економичност, ефикасност и ефективност. Одговорноста подразбира обврска на раководителите да го известуваат лицето кое им ги пренело неговите овластувања и одговорности;

23. Ресурси се сите ресурси што се достапни на јавниот субјект (финансиски, материјални, човечки, информациски);

24. Функционална единица за внатрешна ревизија е единица за внатрешна ревизија која ја остварува целта на внатрешната ревизија;

25. Меѓународната рамка за професионални практики (IPPF) е рамка која ги вклучува глобалните стандарди за внатрешна ревизија, тематските барања и глобалните упатства, објавена од Меѓународниот институт за внатрешни ревизори (IIA) и

26. Меѓународната рамка за внатрешна контрола е рамката објавена од Комитетот на спонзорирани организации на Treadway Комисијата (COSO);

## II. ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА

### 1. Опфат на финансиско управување и контрола

#### Член 5

(1) Финансиското управување и контрола на јавниот субјект ги опфаќа финансиските процеси на планирање, извршување, мониторинг и известување за:

- приходи и други приливи,
- расходи и други одливи и
- побарувањата, обврските и имотот.

(2) Финансиското управување и контрола ги опфаќа сите работни процеси и сите организациони единици во јавниот субјект за вршење на работните процеси и постигнување на целите и резултатите за кои се овластени и одговорни.

(3) Финансиското управување и контрола ги опфаќа сите средства и обврски на јавниот субјект, вклучувајќи ги средствата од фондовите на Европската унија и други фондови.

(4) Системот за финансиско управување и контрола постојано се проценува и развива заради ефикасно остварување на мисијата и целите на јавниот субјект.

## 2. Цел на финансиското управување и контрола

### Член 6

Финансиското управување и контрола се воспоставува и се развива заради остварување на општите цели на работењето, како што се:

- вршење на работите на правилен, етички, економичен, ефективен и ефикасен начин,
- усогласување на работењето со законите, другите прописи, утврдената политика, плановите и постапките,
- заштита на имотот и другите ресурси од загуби предизвикани од лошо управување, неоправдано трошење и користење, како и од неправилности и злоупотреби,
- јакнење на одговорноста за успешно остварување на задачите,
- правилно евидентирање на финансиските трансакции и
- навремено и веродостојно финансиско известување и следење на резултатите од работењето.

## 3. Клучни процеси на финансиското управување и контрола

### Член 7

(1) Финансиското управување и контрола ги насочува и контролира финансиските влијанија на работењето преку сеопфатен систем на контроли базирани на управување со ризици.

(2) Финансиското управување и контрола обезбедува разумно уверување дека во постигнувањето на целите буџетските и другите средства ќе се користат на правилен, етички, економичен, ефикасен и ефективен начин, во согласност со законите и другите прописи, заштитени од загуба, злоупотреба и штета.

(3) Клучни процеси за финансиско управување и контрола се:

а) Процесите на планирање, кои вклучуваат:

- стратешко планирање и
- планирање на среднорочни приоритети и нивна фискална проценка (нови иницијативи, нови проекти, проекти за јавни инвестиции и др).

б) Планирање на буџетот, кое вклучува:

- планирање на приходите и другите приливи;
- планирањето на расходите и другите одливи и
- подготовка на финансиски планови.

в) Процесот за извршување на буџетот, кој вклучува:

- наплата на приходи и други приливи;
- управување со ликвидноста на буџетот;
- преземање обврски;
- јавни набавки;
- управување со наменски приливи и одливи;
- поврат на неоправдано потрошени јавни средства и
- плаќање на обврските.

г) Процесот на управување со средства, кој вклучува:

- набавка, располагање и користење;
- продажба на средства;
- концесија и
- заштита од злоупотреби, загуби и штети.

д) Сметководствените процеси, кои вклучуваат:

- сметководствени записи и евиденции и
- финансиско известување.

## 4. Интерни акти за спроведување на финансиското управување и контрола во јавниот субјект

### Член 8

(1) Раководителот на јавниот субјект врз основа на оценките на ризик донесува



интерни акти преку кои ќе бидат разработени процедурите за спроведување на клучните процеси на финансиското управување и контрола на ниво на субјект, вклучително и изработка на ex ante и ex-post контроли и улогите и задачите, надлежностите и одговорностите на внатрешните организациони единици вклучени во спроведувањето на клучните процеси на финансиско управување и контрола.

(2) Интернетите акти од став (1) на овој член се изготвуваат земајќи ги предвид барањата за спроведување на клучните процеси за управување со финансиите регулирани во соодветните законски и подзаконски акти и оперативни и организациски специфики на јавниот субјект.

## 5. Раководна отчетност

### Член 9

(1) Раководителот на матичниот буџетски корисник е отчетен за развој на ефикасен и ефективен систем за финансиско управување и контрола на органот кој го назначил.

(2) Раководителот на буџетскиот корисник е отчетен пред раководителот на матичниот буџетски корисник за развој на ефикасен и ефективен систем за финансиско управување и контрола.

(3) Раководителот на претпријатието во јавна сопственост е отчетен пред органот за надзор за развој на ефикасен и ефективен систем за финансиско управување и контрола.

(4) Отчетноста на раководителите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член ги опфаќа одговорностите за:

- подготовка и спроведување на стратешки и други планови, како и програми за постигнување на целите;
- усогласување на стратешките и другите планови и програми со буџетот, односно финансискиот план;
- внатрешната организација која треба да биде усогласена со задачите, со јасно дефинираните надлежности и одговорности за ефикасно и ефективно спроведување на целите и користењето на финансиските средства доделени за нивно спроведување;
- воспоставување на систем за известување во согласност со делегираните овластувања и одговорности за следење на резултатите и ефектите постигнати со доделените средства;
- управување со ризик;
- воспоставување контроли за да се обезбеди правилно, етичко, економично, ефикасно и ефективно управување со приходите, расходите, средствата и обврските;
- воспоставување на ефикасни и ефективни системи за информации и комуникации, вклучувајќи го и сметководствениот систем и
- следење и проценка на ефикасноста и ефективноста на системот за внатрешна контрола.

(5) Раководителот на матичниот буџетски корисник го регулира начинот на соработка и известување, со буџетските корисници и претпријатијата во јавна сопственост во негова надлежност.

(6) Раководителот на буџетскиот корисник и раководителот на претпријатието во јавна сопственост при вршење на работите од ставот (4) на овој член, ги следи процедурите и насоките дадени од матичниот буџетски корисник.

## 6. Делегирање на овластувања и одговорности за финансиско управување и контрола во јавниот субјект

### Член 10

(1) Раководителот на јавниот субјект може да делегира овластувања и одговорности за спроведување на клучните процеси за финансиско управување и контрола на раководителите на внатрешните организациони единици.

(2) Делегирањето на овластувања значи и делегирање на одговорности, при што делегирањето на овластувањата и одговорностите не ја исклучува отчетноста, односно одговорноста на раководителот на јавниот субјект.

(3) При делегирање на овластувањата и одговорностите, се применува принципот на поделба на должности на начин со кој нема да се дозволи едно службено лице во исто време да биде одговорно за: преземање финансиски обврски, одобрување на плаќање и сметководство.

(4) Организационата единица за финансиски прашања кај матичните буџетски корисници, буџетските корисници и претпријатијата во јавна сопственост не врши набавки и не потпишува договори, заради примена на принципот на поделба на должностите.

## 7. Одговорности на раководителите на внатрешните организациони единици во јавниот субјект

### Член 11

(1) Раководителот на внатрешна организациона единица во јавниот субјект е одговорен пред раководителот на јавниот субјект, за развој на финансиското управување и контрола во рамки на делегираните овластувања и одговорности за:

- утврдување цели во рамки на нивната надлежност, кои треба да бидат усогласени со поставените цели и средства на ниво на субјект;
- утврдување показатели за успешност за следење и известување за постигнатите резултати и ефекти;
- постигнување на целите во согласност со стратешките и другите планови и програми, одобрениот буџет, односно финансискиот план и соодветните закони и други прописи;
- управување со ризик кој може да има влијание на остварување на целите;
- воспоставување и спроведување контролни активности во работните процеси, програми, проекти и активности со цел да се постигнат целите на организационата единица и да се обезбеди правилно, етичко, економично, ефективно и ефикасно управување со финансиските средства доделени на организационата единица;
- следење и евалуација на постигнатите резултати и ефекти;
- постојано следење и самооценување на ефикасноста и ефективноста на системот за финансиско управување и контрола во рамки на нивната надлежност;
- континуирано подобрување на работните процеси за постигнување подобра ефикасност и ефективност.

(2) Раководителите на внатрешните организациони единици во матичниот буџетски корисник соработуваат со буџетските корисници и претпријатијата во јавна сопственост во негова надлежност.

(3) Раководителите на внатрешните организациони единици во буџетскиот корисник се одговорни пред раководителот на буџетскиот корисник за развојот на финансиското управување и контрола на начин соодветен на опфатот на работењето, следејќи ги упатствата и насоките на матичниот буџетски корисник.

## 8. Компоненти на системот за внатрешна контрола

### Член 12

(1) Системот на внатрешна контрола се состои од пет меѓусебно поврзани компоненти:

- контролна средина;
- управување со ризик;
- контролни активности;
- информации и комуникација и
- мониторинг и проценка.

(2) Компонентите од став (1) на овој член се засноваат на Меѓународната рамка за внатрешна контрола.

## 9. Контролна средина

### Член 13

Раководителот на јавниот субјект треба да воспостави контролна средина со која ќе се обезбеди почитување на личниот и професионалниот интегритет и етичките принципи

на однесувањето на вработените, јасна мисија, визија и цели, соодветно раководење и стил на управување, внатрешна организациска структура, вклучувајќи и распределба на овластувања и одговорности за реализација на целите и воспоставување на соодветни линии за известување, управување со човечките ресурси и компетентност на вработените.

#### 10. Управување со ризик

##### Член 14

(1) Раководителот на јавниот субјект треба да воспостави управување со ризик како севкупен процес на утврдување, проценка и следење на ризиците во однос на поставените цели и преземање неопходни мерки за намалување на ризиците.

(2) Раководителот на јавниот субјект треба да обезбеди документирање на клучните ризици во регистарот на ризици кој се води кај јавниот субјект.

#### 11. Контролни активности

##### Член 15

(1) Раководителот на јавниот субјект треба да воспостави контроли кои вклучуваат пишани правила, процедури, принципи и други мерки или активности за намалување на ризиците на прифатливо ниво, со цел остварување на поставените цели.

(2) Контролните активности од став (1) на овој член се утврдуваат како *ex ante* и *ex post* контроли, додека раководителот на јавниот субјект одлучува за нивната форма, земајќи ги предвид специфичностите на работата на јавниот субјект и почитувајќи го принципот на поделба на должности.

#### 12. Информации и комуникации

##### Член 16

(1) Раководителот на јавниот субјект воспоставува систем на информации и комуникации, вклучувајќи го и сметководствениот систем кој ќе обезбеди раководителите да добиваат навремени и соодветни информации заради економично, ефикасно и ефективно финансиско управување и контрола на сите нивоа на јавниот субјект.

(2) Раководителот на јавниот субјект обезбедува документирање на сите финансиски и други трансакции со цел да се обезбеди соодветна ревизорска трага за мониторинг и проценка.

(3) Раководителот на јавниот субјект обезбедува пристап до информации на јавноста во согласност со релевантните прописи за нивно објавување.

#### 13. Мониторинг и проценка

##### Член 17

(1) Раководителот на јавниот субјект обезбедува континуиран мониторинг и проценка на системот на внатрешна контрола со цел оценување на ефикасноста и ефективноста на системот за финансиско управување и контрола и преземање на неопходни мерки за негово подобрување.

(2) Мониторингот и проценката од став (1) на овој член се спроведува преку постојан мониторинг, самооценување и внатрешна ревизија. Мониторинг и проценка на системот, исто така се спроведува и преку надворешна ревизија.

#### 14. Рамка за развој на системот за внатрешна контрола и прегледи за квалитет

##### Член 18

(1) Министерот за финансии поблиску ја пропишува содржината на рамката за воспоставување и развој на системот за внатрешна контрола и ја разработува содржината на компонентите на внатрешната контрола, врз основа на кои јавните субјекти обезбедуваат развој на дополнителни процедури за спроведување на системот за внатрешна контрола во согласност со нивните специфики.

(2) Преглед на квалитетот на системот за финансиско управување и контрола кај матичните буџетските корисници врши Централната единица за хармонизација со цел:

- утврдување на состојбата во спроведувањето на финансиското управување и контрола во јавниот сектор во пракса;
- давање препораки за подобрување на активностите за финансиско управување и контрола и
- собирање информации за подобрување на методологијата за финансиско управување и контрола.

(3) Министерот за финансии го пропишува начинот на спроведување преглед на квалитетот на финансиското управување и контрола.

15. Координација на развојот на финансиското управување и контрола на ниво на јавниот субјект  
Член 19

Организационата единица за финансиски прашања во јавниот субјект е надлежна за координација на активностите поврзани со развојот на финансиското управување и контрола на ниво на јавниот субјект.

16. Услови кои треба да ги исполнува раководителот на организационата единица за финансиски прашања

Член 20

Раководителот на организационата единица за финансиски прашања треба да ги исполнува:

- општите услови за вработување утврдени со закон;
- универзитетска диплома со најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII / 1 степен од областа на економијата;
- да има работно искуство од најмалку три години во областа на финансиите и
- со судска одлука да не му е изречена мерка забрана за вршење на дејност или професија додека трае забраната.

17. Улога на организационата единица за финансиски прашања кај матичниот буџетски корисник

Член 21

(1) Организационата единица за финансиски прашања кај матичниот буџетски корисник ги врши координативните задачи од член 19 на овој закон, преку следните активности:

- изготвување предлози на интерните акти од членот 8 на овој закон кои подетално ги уредуваат клучните процеси во финансиското управување и контрола кои ги донесува раководителот на матичниот буџетски корисник;
- следење на спроведувањето на интерните акти од алинеја 1 на овој став и предлагање на нивни измени во согласност со измените на законите и другите прописи врз кои се темелат, согласно промените во работењето на буџетските корисници и резултатите од надворешни проценки и самопроценка на системот за внатрешна контрола;
- изготвување на дополнителни насоки и упатства за спроведување на интерните акти од алинеја 1 на овој став, обезбедувајќи толкување во врска со нивното спроведување доколку е потребно;
- воспоставување и управување со внатрешните сметководствени системи, вклучувајќи ги трошоците и управувачкото сметководство на ниво на матични буџетски корисници и буџетски корисници во нивна надлежност, онаму каде што е применливо;
- обезбедување совети и поддршка на раководителите на внатрешните организациони единици и раководителите на буџетските корисници, во надлежност на матичниот буџетски корисник, во обликувањето и развивањето на системот за внатрешна контрола, кој овозможува финансиските влијанија на работните активности за кои се одговорни раководителите навремено да бидат препознаени, соодветно контролирани и насочени со цел да обезбедат правилно, етичко, економично, ефикасно и ефективно управување со ресурсите;

- координирање на самопроценката на системот за внатрешна контрола и изготвување годишен извештај за системот на внатрешна контрола од членовите 48 и 49 на овој закон;
- координирање на изготвување годишен извештај за системот на внатрешна контрола од член 50 на овој закон и
- координирање на изготвувањето годишен план за развој на системот за внатрешна контрола за клучните процеси на финансиско управување и контрола.

(2) Годишниот план за развој на системот за внатрешна контрола за клучните процеси на финансиско управување и контрола го донесува и потпишува раководителот на матичниот буџетски корисник најдоцна до 30 март во тековната година.

#### Член 22

Предлозите на интерните прописи од членот 21, став (1), алинеја 1 од овој закон, организационата единица за финансиски прашања ги изготвува во соработка со раководителот на соодветната внатрешна организациона единица одговорен за постигнување на целите на буџетскиот корисник.

18. Координација на финансиското управување и контрола кај буџетскиот корисник во кои не е основана организациона единица за финансиски прашања

#### Член 23

Во случај кога кај буџетскиот корисник не е основана организациона единица за финансиски прашања, координативните задачи од членот 21 став (1) на овој закон ги извршува организационата единица за финансиски прашања на матичниот буџетски корисник.

19. Улога на единицата за финансиски прашања кај буџетските корисници во надлежност на матичниот буџетски корисник

#### Член 24

(1) Организационата единица за финансиски прашања кај буџетскиот корисник извршува задачи за координација од членот 21 став (1) на овој закон, на начин соодветен на опфатот на работењето на буџетскиот корисник.

(2) Организационата единица за финансиски прашања кај буџетскиот корисник при изготвување на интерни акти, развој на сметководствен систем и обезбедување совети и поддршка на раководителите на внатрешните организациони единици ги следи насоките и упатствата добиени од матичниот буџетски корисник, кога тоа е применливо.

20. Улога на организационата единица за финансиски прашања во претпријатијата во јавна сопственост

#### Член 25

(1) Организационата единица за финансиски прашања во претпријатијата во јавна сопственост ги извршува координативните задачи од членот 21, став (1) на овој закон преку следните активности:

- изготвување предлози на интерни акти кои подетално ги регулираат клучните процеси во финансиското управување и контрола и истите ги усвојува органот на управување на претпријатието во јавна сопственост.
- следење на спроведувањето на интерните акти од алинеја 1 на овој став и предлагање на нивни измени во согласност со измените на законите и другите прописи врз основа на кои се донесени, согласно промените во работењето на претпријатијата во јавна сопственост и резултатите од надворешните проценки и самопроценка на системот за внатрешна контрола;
- изготвување на дополнителни насоки и упатства за спроведување на интерните прописи од алинеја 1 од овој став, обезбедувајќи толкување поврзано со нивното спроведување, доколку е потребно;

- развивање и управување на внатрешните сметководствени системи на ниво на претпријатие во јавна сопственост, вклучувајќи ги трошоците и управувачкото сметководство;
- давање совети и поддршка на раководителите на внатрешните организациони единици во рамки на претпријатието во јавна сопственост во обликувањето и развивањето на системот на внатрешна контрола кој овозможува финансиските влијанија на работните активности, за кои раководителите се одговорни, да бидат навремено препознаени, соодветно контролирани и насочени со цел да обезбеди правилно, етичко, економично, ефикасно и ефективно управување со ресурсите;
- координирање на самопроценката на системот за внатрешна контрола;
- координирање и изготвување на годишен извештај за системот на внатрешна контрола од член 50 на овој закон и
- координирање на подготовката на годишен план за развој на системот за внатрешна контрола за клучните процеси на финансиско управување и контрола.

#### Член 26

(1) Централната единица за хармонизација изготвува и ажурира Прирачник за финансиско управување и контрола кој се објавува на веб страната на Министерството за финансии, по одобрување од министерот за финансии. Прирачникот за финансиско управување и контрола содржи насоки за начинот на воспоставување и спроведување на финансиското управување и контрола, начинот на примена на раководната отчетност и начинот на подготовка на интерните акти за финансиско управување и контрола.

(2) Министерот за финансии поблиску го пропишува начинот на извршување на работите од надлежност на организационата единица за финансиски прашања.

### 21. Обука за финансиско управување и контрола

#### Член 27

Раководителите и лицата вклучени во координацијата на развојот на системот за финансиско управување и контрола имаат право на стручна обука за спроведување на системот за внатрешна контрола, согласно Планот за обука за финансиско управување и контрола кој го донесува Министерството за финансии.

## III. ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

### 1. Цел и опфат на работата на внатрешната ревизија

#### *Цел на внатрешната ревизија*

#### Член 28

Целта на внатрешната ревизија е да помага при зајакнување на капацитетите на јавниот субјект за создавање, заштитување и одржување вредности, со тоа што на раководството на јавниот субјект му дава независно и објективно уверување, совет, увид и можни идни сценарија, засновани на ризици.

#### *Опфат на работата на внатрешната ревизија*

#### Член 29

(1) Внатрешната ревизија, преку поединечни ревизии ја оценува соодветноста, ефикасноста и ефективноста на системот за внатрешна контрола и врз основа на објективни докази обезбедува соодветно ниво на уверување дека постојните процеси за управување со ризик, контролите и управувањето со работењето, односно корпоративното управување, се во функција на:

- постигнување на целите на јавниот субјект;
- вршење на работните активности на соодветен, етички, економичен, ефикасен и ефективен начин;
- усогласеност на работењето со закон и други прописи, планови, програми и процедури;

- релевантност и сеопфатност на финансиските и другите информации и податоци, вклучувајќи внатрешно и надворешно известување и
  - заштита на средствата од ризик од загуби предизвикани од лошо раководење, неоправдано трошење и користење, како и заштита од други форми на неправилности.
- (2) Внатрешната ревизија врши ревизија на сите програми, проекти, активности и работни процеси.
- (3) Внатрешната ревизија обезбедува наоди, мислења и препораки за подобрување на системот на внатрешна контрола во ревидираната област.
- (4) Внатрешната ревизија обезбедува советодавни услуги, увиди и проекции за можни идни сценарија по вид и опфат договорени со раководителот на јавниот субјект, заради подобрување на ефикасноста на процесите за управување со ризик, контроли и управување со работењето, односно корпоративното управување, не прифаќајќи ја одговорноста на раководителот.

## 2. Воспоставување на внатрешна ревизија

### *Одговорност за воспоставување на внатрешната ревизија*

#### Член 30

Раководителот на јавниот субјект е одговорен за воспоставување и обезбедување услови за извршување на функцијата на внатрешна ревизија.

### *Воспоставување функција на внатрешна ревизија*

#### Член 31

- (1) Функционална единица за внатрешна ревизија задолжително се воспоставува кај матичните буџетски корисници.
- (2) Единицата за внатрешна ревизија основана кај матичниот буџетски корисник врши функција на внатрешна ревизија кај буџетските корисници и претпријатијата во јавна сопственост, од нивна надлежност, во кои не е основана функционална единица за внатрешна ревизија.

## 3. Минимален број вработени во единиците за внатрешна ревизија

#### Член 32

- (1) Раководителот на матичниот буџетски корисник формира единица за внатрешна ревизија во согласност со следниве критериуми:
- со најмалку еден внатрешен ревизор и раководител на единицата за внатрешна ревизија, доколку просечното извршување на буџетот/финансискиот план кај матичниот буџетски корисник е до 500 милиони денари во последните три години;
  - со најмалку два внатрешни ревизори и раководителот на единицата за внатрешна ревизија, ако просечното извршување на буџетот/финансискиот план кај матичниот буџетски корисник изнесува од 500 милиони денари до 2 милијарди денари во последните три години или бројот на вработени е најмалку 80 и
  - со најмалку три внатрешни ревизори и раководител на единицата за внатрешна ревизија, ако просечното извршување на буџетот/финансискиот план кај матичниот буџетски корисник е повеќе од 2 милијарди денари во последните три години или бројот на вработени е најмалку 150.
- (2) Бројот на внатрешни ревизори може да биде поголем од минимумот од став (1) на овој член и истиот го утврдува секој матичен буџетски корисник, имајќи го предвид обемот на работа и поставените цели, бројот на јавни субјекти за кои се спроведува внатрешна ревизија, бројот на вработени и финансиските ресурси кои се на располагање на матичниот буџетски корисник.

4. Независност на внатрешната ревизија и овластувања  
*Организациска и функционална независност на внатрешната ревизија*  
Член 33

(1) Внатрешната ревизија се основа како независна внатрешна организациона единица и е хиерархиски и функционално директно одговорна на раководителот на јавниот субјект.

(2) Во јавниот субјект каде е основан одбор на директори, надзорен или одбор за ревизија (комитет), внатрешната ревизија е отчетна и на одборот.

(3) Функционалната независност на внатрешната ревизија се постигнува преку нејзина независност од другите организациони единици во јавниот субјект при планирањето на работата, вршењето на функцијата на внатрешната ревизија и известувањето.

*Независност и овластувања на внатрешните ревизори*  
Член 34

(1) Внатрешните ревизори вршат исклучиво работи на внатрешна ревизија и не можат да бидат вклучени во извршувањето на извршни функции на јавниот субјект.

(2) Внатрешните ревизори не можат да бидат отпуштени или прераспоредени на друго работно место заради презентирање на состојбата или давање одредени препораки.

(3) Внатрешните ревизори мора да бидат независни и објективни во нивната работа и да избегнуваат судир на интереси.

(4) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија или внатрешниот ревизор не треба да учествува во ревизијата, ако постои еден од следните судири на интереси:

- во текот на претходната година, раководителот на единицата за внатрешна ревизија или внатрешниот ревизор бил вработен во организационата единица на јавниот субјект, која треба да се ревидира;

- во текот на претходната година раководителот на единицата за внатрешна ревизија или внатрешниот ревизор, неговиот брачен другар или роднина до втор степен, раководел со јавниот субјект, кој се планира да биде предмет на ревизија;

- раководителот на единицата за внатрешна ревизија или внатрешниот ревизор, неговиот брачен другар или роднина до втор степен имаат удел или акции во субјекти кои користат средства што претставуваат државни расходи, а истите имаат деловни односи со јавните субјекти, кои се планира да бидат предмет на ревизија и

- постојат и други околности кои може да доведат до судир на интереси по оценка на раководителот на единицата за внатрешна ревизија или внатрешните ревизори.

(5) Внатрешните ревизори при вршење на функцијата на внатрешната ревизија имаат целосно, слободно и неограничено право на пристап до целокупната документација, податоци и информации кои се од суштинско значење за вршење на работата на внатрешната ревизија, без оглед на формата и носачот на податоци на кој се чуваат податоците, како и пристап до вработените и материјалните средства.

(6) Доколку во текот на извршувањето на внатрешната ревизија, внатрешните ревизори треба да користат документација, податоци и информации класифицирани со степен на доверливост, тие мора да ги земат предвид прописите за класифицирани информации.

(7) Внатрешните ревизори се должни да ја чуваат доверливоста на податоците и информациите што им се ставени на располагање во текот на извршувањето на функцијата на внатрешната ревизија, доколку со закон не е поинаку пропишано.

5. Барања кои треба да ги исполнува раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори и испит за стекнување уверение за овластен  
внатрешен  
ревизор во јавниот сектор



*Барања кои треба да ги исполнат раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешниот ревизор*

Член 35

- (1) Раководителот на единицата за внатрешната ревизија мора да поседува:
- универзитетска диплома со најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII / 1 степен;
  - Уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор издадено од министерот за финансии и
  - пет години работно искуство, од кои најмалку три години во внатрешна ревизија или ревизија.
- (2) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија го назначува или разрешува раководителот на јавниот субјект.
- (3) Формата и содржината на уверението од став (1), алинеја 2 на овој член ги пропишува министерот за финансии.

Член 36

- (1) За внатрешен ревизор може да биде назначено лице кое е вработено во јавниот сектор согласно со законските одредби коишто го регулираат пополнувањето на работните места во јавниот сектор и кое има уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор издадено од министерот за финансии.
- (2) По исклучок од став (1) на овој член, за внатрешен ревизор може да биде назначено лице кое не го поседува уверението од став (1) на овој член, а е ново вработен во единицата за внатрешна ревизија согласно со законските одредби коишто го регулираат пополнувањето на работните места во јавниот сектор.
- (3) Лицето од став (2) на овој член во рок од три месеци по неговото назначување поднесува барање за добивање уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор до Министерството за финансии и во рок од две години од почетокот на испитот во кој е вклучен да ги исполни условите за добивање на уверение за овластен внатрешен ревизор.
- (4) Доколку лицата од став (2) на овој член не се во можност да се стекнат со уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор од оправдани причини, периодот наведен во став (3) на овој член, ќе престане да тече и ќе продолжи од денот на престанокот на оправданата причина.
- (5) Доколку лицето од став (2) на овој член не се стекне со уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор во роковите од став (3) на овој член, истото се распоредува на друго соодветно работно место согласно неговото образование и способности.

6. Испит за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор

Член 37

- (1) Испитот за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор се спроведува според Програма за спроведување испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор (во понатамошниот текст: Програма за спроведување испит).
- (2) За полагање на испитот за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, кандидатот мора да ги исполнува следниве услови:
- да има универзитетска диплома со најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршен VII / 1 степен и
  - да достави доказ дека уверението од член 35 став (1) алинеја 2 и член 36 став (1) на овој закон е услов за извршување на задачите на работното место на кое лицето е назначено или е лице вработено во Централната единица за хармонизација во Министерството за финансии.
- (3) Со стекнување на уверението за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, лицето се стекнува со звање овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор.

(4) Испитот за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор го подготвува и организира пет члена комисија од редот на вработените во Министерството за финансии, назначени од министерот за финансии.

(5) Лицето кое се стекнало со уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, се евидентира во Регистарот на овластени внатрешни ревизори за јавниот сектор од член 52 став 1, алинеја 6 од овој закон.

(6) Министерот за финансии ја донесува Програмата за спроведување испит и го пропишува начинот за организирање, пријавување, полагање на испитот, известувањето за резултатите од испитот, формата и содржината на обрасците за организирање, пријавување, полагање и известување за резултатите од испитот за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, како и начинот на стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор од ставот (7) на овој член.

(7) Лицето кое поседува меѓународен сертификат за овластен внатрешен ревизор (CIA) издадено од Институтот за внатрешни ревизори (IIA) или Центарот за извонредност во финансиите (CEF) и Овластениот институт за јавни финансии и сметководство (CIPFA) го исполнува условот за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор и на истото му се издава уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор.

(8) За полагање на испитот за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор од ставот (1) на овој член се наплаќа надоместок кој се утврдува со тарифник кој го донесува министерот за финансии. Надоместокот се утврдува врз основа на реалните трошоци за организирање и спроведување на испитот.

## 7. Начин на вршење на работите на внатрешна ревизија

### *Рамка за внатрешна ревизија*

#### Член 38

(1) Работата на внатрешна ревизија се врши во согласност со:

- прописите со кои се регулира внатрешната ревизија во јавниот сектор на Република Северна Македонија;
- Меѓународната рамка за професионални практики;
- повелбата за внатрешна ревизија и интерните акти на јавниот субјект усогласени со овој закон и
- најдобрите практики од земјите членки на Европска Унија

(2) Централната единица за хармонизација подготвува и ажурира Прирачник за внатрешна ревизија, кој се објавува на веб страната на Министерството за финансии по одобрување на министерот за финансии. Прирачникот ја опфаќа методологијата што внатрешните ревизори треба да ја применат при вршење на внатрешната ревизија.

### *Планирање на внатрешната ревизија*

#### Член 39

(1) Работата на внатрешната ревизија се врши според:

- Стратегија за внатрешна ревизија,
- Годишен план за внатрешна ревизија и
- План за поединечна внатрешна ревизија.

(2) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија врз основа на проценка на ризикот подготвува Стратегија и Годишен план за внатрешна ревизија и истите ги доставува за усвојување до раководителот на јавниот субјект, односно одборот каде што е применливо, не подоцна од 31 декември во тековната година за наредниот период. Сите измени на Стратегијата и Годишниот план за внатрешна ревизија исто така треба да бидат усвоени од раководителот на јавниот субјект, односно одборот каде што е применливо.

(3) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија кај јавниот субјект под надлежност на матичниот буџетски корисник подготвува предлог на Стратегија и Годишен план за внатрешна ревизија во координација со раководителот на единицата

за внатрешна ревизија кај матичниот буџетски корисник.

(4) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија на матичниот буџетски корисник најдоцна до крајот на тековната година, електронски ги доставува Стратегијата и Годишниот план за ревизија за наредниот период до Централната единица за хармонизација и до раководителите во организационите единици на јавните субјекти.

(5) Измените на Стратегијата и Годишниот план за внатрешна ревизија се доставуваат до Централната единица за хармонизација во рок од осум дена од денот на нивното одобрување.

(6) Раководителите кои се одговорни за системот на внатрешна контрола треба да обезбедат податоци за проценка на ризик кои имаат влијание врз работењето, така што плановите за внатрешна ревизија од став (1) на овој член може да опфатат области со потенцијално значаен ризик.

(7) Планот за секоја поединечна внатрешна ревизија го подготвуваат внатрешните ревизори, а го одобрува раководителот на единицата за внатрешна ревизија.

#### *Спроведување на внатрешна ревизија*

##### *Член 40*

(1) Внатрешните ревизори се одговорни за утврдување, анализирање, оценување и документирање на доволно информации за постигнување на поединечните цели на ревизијата.

(2) Внатрешните ревизори при извршувањето на активности на внатрешната ревизија се одговорни за утврдување на информации и факти кои се доволни, сигурни, релевантни и корисни за постигнување на поединечните ревизорски цели.

(3) Внатрешните ревизори треба своите заклучоци и резултатите од поединечните ревизии да ги базираат на ревизорските докази што ги собираат и формираат со примена на соодветните ревизорски постапки.

#### *Известување за резултатите од внатрешната ревизија*

##### *Член 41*

(1) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија е одговорен за известување за резултатите од поединечната ревизија на раководителот на ревидираниот субјект и раководителот на јавниот субјект, а по потреба и до другите засегнати организациони единици во рамките на јавниот субјект. Квартално или по барање известува и до одборот, кога е применливо.

(2) Резултатите од поединечната ревизија се известуваат во облик на ревизорски извештај.

(3) Известувањето за резултатите од поединечната внатрешната ревизија вклучува изготвување на нацрт ревизорски извештај, усогласување на нацртот на ревизорскиот извештај со ревидираните субјекти, изготвување на конечен ревизорски извештај и доставување на конечниот ревизорски извештај.

(4) Конечниот ревизорски извештај го одобрува и потпишува раководителот на единицата за внатрешна ревизија.

(5) Акцискиот план за спроведување на препораките на внатрешната ревизија, кој е дел од конечниот ревизорски извештај, го потпишува раководителот на јавниот субјект.

#### *8. Одговорност за спроведување и следење на спроведувањето на препораките на внатрешната ревизија*

##### *Член 42*

(1) Одговорното лице на ревидираниот субјект е одговорно за спроведување на препораките во акцискиот план од член 41 став (5) од овој закон.

(2) Одговорното лице од ревидираниот субјект, за статусот на спроведување на препораките го информира раководителот на единицата за внатрешна ревизија во договорените рокови.

(3) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија го следи спроведувањето на

препораките и го известува раководителот на јавниот субјект, односно одборот каде што е применливо.

#### 9. Програма за обезбедување на квалитет и подобрување на внатрешната ревизија Член 43

(1) Програмата за обезбедување и унапредување на квалитетот на внатрешната ревизија ја подготвува и спроведува раководителот на единицата за внатрешна ревизија, со цел:

- да го оцени нивото на усогласеност на функцијата на внатрешна ревизија со овој закон и другите прописи со кои се уредува внатрешната ревизија во јавниот сектор;
- да ја процени ефикасноста и ефективноста на функцијата на внатрешната ревизија и
- да ги утврди можностите за подобрување.

(2) Министерот за финансии го пропишува начинот на подготовка на Програмата за обезбедување и унапредување на квалитетот на внатрешната ревизија, од став (1) на овој член.

(3) Овластениот внатрешен ревизор треба да биде упатен на обука од најмалку 60 часа за период од три години, односно да посетува обука од најмалку 20 часа годишно во рамки на континуираното професионално усовршување.

(4) Министерот за финансии го пропишува начинот на континуирано професионално усовршување на внатрешните ревизори.

#### 10. Преглед на квалитетот на функцијата на внатрешната ревизија Член 44

(1) Прегледот на квалитетот на функцијата на внатрешната ревизија го врши Централната единица за хармонизација, со цел:

- да ја утврди состојбата на внатрешната ревизија во јавниот сектор и нивото на усогласеност на функцијата на внатрешната ревизија со законот и другите прописи со кои се уредува внатрешната ревизија во јавниот сектор, со методологијата на внатрешната ревизија и најдобрите практики од земјите членки на Европската унија;
- да даде препораки за подобрување на функцијата на внатрешната ревизија, онаму каде што е соодветно и
- да собере информации за подобрување на методологијата за внатрешна ревизија.

(2) Министерот за финансии го пропишува начинот на вршење преглед на квалитетот на функцијата на внатрешна ревизија од Централната единица за хармонизација.

#### 11. Одговорности и обврски на раководителот на единицата за внатрешна ревизија Член 45

(1) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија е одговорен за:

- подготвување на Стратегија и Годишен план за внатрешна ревизија врз основа на проценка на ризикот во соработка со раководителите, односно одговорните лица во јавниот субјект;
- обезбедување извршување на функцијата на внатрешната ревизија во согласност со Меѓународната рамка за професионални практики (IPPF), како и прописите кои ја регулираат внатрешната ревизија во јавниот сектор, вклучувајќи учество во спроведувањето на внатрешната ревизија;
- обезбедување следење на спроведувањето на препораките дадени од внатрешната и надворешната ревизија, односно дали препораките се спроведуваат во согласност со акцискиот план;
- подготвување поединечни, периодични и годишен извештај за работата на внатрешната ревизија;
- подготвување на извештаи за статусот на реализацијата на препораките на внатрешната ревизија на барање на Централната единица за хармонизација;
- подготвување на Програма за обезбедување квалитет и подобрување на внатрешната ревизија;
- подготвување на Повелба за внатрешна ревизија и

- исполнување на други обврски кои произлегуваат од Меѓународната рамка за професионални практики (IPPF), како и прописите кои ја уредуваат внатрешната ревизија во јавниот сектор.

(2) За извршување на ревизиите на специфичните области, раководителот на јавниот субјект, по препорака на раководителот на единицата за внатрешна ревизија, може да ангажира експерти со стручно знаење за да обезбеди стручна помош при вршењето на ревизијата.

(3) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија присуствува на колегиумите на раководството на субјектот и ги презентира Стратегијата и Годишниот план за ревизија, Годишниот извештај за работата на внатрешната ревизија и известува за спроведувањето на препораките на внатрешната ревизија.

#### Член 46

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија, согласно насоките на Министерството за финансии, доставува информации поврзани со единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори заради одржување на Регистарот на единиците за внатрешна ревизија, Регистарот на внатрешни ревизори и Регистарот на овластени внатрешни ревизори во јавниот сектор.

#### Одбор за ревизија

#### Член 47

Јавните субјекти воспоставуваат одбор за ревизија согласно одредбите од законот со кој се уредуваат условите за вршење на ревизија во правните лица кои вршат дејност во Република Северна Македонија.

### IV. ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА И ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

#### *Известување на матичните буџетски корисници*

#### Член 48

(1) Раководителот на матичниот буџетски корисник е должен до Централната единица за хармонизација да достави Годишен извештај за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор најдоцна до 15-ти април во тековната година за претходната година.

(2) Годишниот извештај за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор особено го вклучува следното:

- Извештај за планирани и потрошени средства по ставки (споредбен табеларен приказ);
- Извештај за успешноста на спроведените програми и проекти;
- Извештај за спроведените активности за воспоставување и развој на системот за финансиско управување и контрола;
- Извештај за спроведените самопроценки на системот за внатрешна контрола во планирањето и извршувањето на буџетот, јавните набавки и склучувањето договори, сметководството и известувањето;
- Извештај за извршување на функцијата на внатрешната ревизија;
- Извештај за спроведените и останати препораките на надворешната и внатрешната ревизија кај буџетскиот корисник и претпријатијата во јавна сопственост во негова надлежност;
- Извештај за финансиските показатели на претпријатијата во јавна сопственост во негова надлежност и
- Изјава за квалитетот и состојбата на внатрешните контроли.

(3) Годишниот извештај за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор од ставот (2) на овој член го потпишува раководителот на матичниот буџетски корисник и е составен дел на Годишниот извештај за работа на матичниот буџетски корисник.

(4) Министерот за финансии поблиску ја пропишува формата, содржината и начинот на доставување на извештаите од став (2) алинеи 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и изјавата од став (2) алинеја 8 на овој член.

### *Известување на буџетските корисници*

#### Член 49

- (1) Раководителите на буџетските корисници, освен во Државниот завод за ревизија, се должни да достават Годишен извештај за системот на внатрешни контроли во јавниот сектор до матичниот буџетски корисник најдоцна до 15-ти март во тековната година за претходната година.
- (2) Годишен извештај за системот на внатрешни контроли во јавниот сектор особено вклучува:
  - Извештај за планирани и потрошени средства по ставки (споредбен табеларен преглед);
  - Извештај за успешноста на спроведените програми и проекти;
  - Извештај за спроведените самопроценки на системот за внатрешна контрола во планирањето и извршувањето на буџетот, јавните набавки и склучувањето договори, сметководството и известувањето;
  - Извештај за спроведените и останати препораки од надворешната и внатрешната ревизија и
  - Извештај за извршување на функцијата на внатрешната ревизија, во случај кога буџетскиот корисник има воспоставено внатрешна ревизија.
- (3) Годишниот извештај за системот на внатрешни контроли во јавниот сектор од ставот (2) на овој член го потпишува раководителот на буџетскиот корисник и е составен дел на Годишниот извештај за работа на буџетскиот корисник.
- (4) Министерот за финансии поблиску ги пропишува формата, содржината и начинот на доставување на извештаите од став (2) на овој член.

### *Известување на претпријатијата во јавна сопственост*

#### Член 50

- (1) Раководителот на претпријатието во јавна сопственост до матичниот буџетски корисник е должен да достави Годишен извештај за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор најдоцна до 15 март во тековната година за претходната година, кој се состои од:
  - Извештај за спроведените и останатите препораки на надворешната и внатрешната ревизија и
  - Извештај за финансиските индикатори.
- (2) Годишниот извештај за системот на внатрешни контроли во јавниот сектор од ставот (1) на овој член го потпишува раководителот на претпријатието во јавна сопственост и е составен дел на Годишниот извештај за работа на претпријатието во јавна сопственост.
- (3) Министерот за финансии поблиску ги пропишува формата, содржината и начинот на доставување на извештаите од став (1) на овој член,.

### **V. СОВЕТ ЗА ВНАТРЕШНА ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР**

#### Член 51

- (1) Советот за внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор (во натамошниот текст: Советот) се основа заради унапредување на развојот на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор. Советот е советодавно тело на министерот за финансии без раководни овластувања.
- (2) На предлог на министерот за финансии, Владата на Република Северна Македонија ги именува и разрешува членовите на Советот. Претседател на Советот е министерот за финансии.
- (3) Членови на Советот се лица кои имаат знаење и искуство во областа на финансиското управување и контрола, внатрешна ревизија или ревизија, раководители на јавни субјекти, како и раководителот на Централната единица за хармонизација.
- (4) Членовите на Советот се именуваат за период од четири години.
- (5) Административно техничките работи за Советот ги спроведува Централната

единица за хармонизација. Од редот на вработените во Централната единица за хармонизација се определува Секретар на Советот и негов заменик.

(5) Член на Советот се отповикува пред истекот на неговиот мандат:

- на негово барање или
- доколку повеќе не ги извршува должностите што ги вршел во време на именувањето.

(6) Задачи на Советот се:

- давање препораки за развој на финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија;
- следење на спроведувањето на препораките од алинеја 1 од овој став, дадени од Советот и од Министерството за финансии;
- давање совети и мислење за нацрт - Консолидираниот годишен извештај за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор пред неговото одобрување од министерот за финансии и пред негово доставување до Владата на Република Северна Македонија.

(7) Министерството за финансии на Советот му ги дава сите информации потребни за извршување на задачите согласно овој закон, а раководителот на јавниот субјект на барање на Советот ги обезбедува потребните информации за извршување на своите задачи.

(8) Начинот на работа, одлучување и други прашања од значење за работата на Советот се утврдуваат со Деловник за работа на Советот.

(9) Советот се свикува по потреба, најмалку двапати годишно.

## VI. ЦЕНТРАЛНА ЕДИНИЦА ЗА ХАРМОНИЗАЦИЈА

### Член 52

(1) Централната единица за хармонизација е надлежна за:

- подготовка на закони и подзаконски акти од областа на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија;
- координација на развојот на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор со министерствата надлежни за реформи на администрацијата и други институции;
- изготвување методологија за работа за развојот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија;
- координирање на обуки за раководителите и лицата вклучени во координацијата на развојот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија, со цел дисеминација на пропишаната методологија и стандарди за работа;
- подготвување на Консолидиран годишен извештај за функционирање на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор;
- воспоставување и одржување на регистри на единици за внатрешна ревизија, внатрешните ревизори и овластените внатрешни ревизори за јавниот сектор;
- воспоставување и одржување на Регистар на организациони единици за финансиски прашања и раководители на организационите единици за финансиски прашања;
- вршење преглед на квалитетот на развојот на системот за финансиско управување и контрола;
- вршење преглед на квалитетот на функцијата на внатрешна ревизија и
- организирање на ad hoc ревизии кои ги извршуваат внатрешни ревизори од одделни субјекти од јавниот сектор, за ревизии кај кои предметот на ревизија го надминува опфатот, односно надлежноста на одделниот субјект од јавниот сектор или предметот на ревизија е од таква природа што мултидисциплинарниот приод на внатрешната ревизија е покорисен. Наодите и препораките кај овој вид на ревизија се презентираат пред ревидираните субјекти и конечниот извештај се доставува до инволвираните субјекти.

(2) Министерот за финансии поблиску го пропишува начинот на воспоставување и одржување на регистрите од став (1), алинеи 6 и 7 од овој член.

(3) Раководителот на јавниот субјект е должен на вработените од Централната

единица за хармонизација да им овозможи пристап до документите и другите информации потребни за прегледот на квалитетот на функционирањето на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија.

(4) Обуки за раководителите и лицата вклучени во координацијата на развојот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија, со цел дисеминација на пропишаната методологија и стандарди за работа, организира и спроведува и Министерството за финансии.

(5) Обуките од ставот (4) на овој член се спроведуваат преку домашни и/или странски обучувачи со над пет годишно искуство од областа на финансиското управување и контрола или ревизија, кои ги назначува министерот за финансии.

(6) За учество на обуката од ставот (4) на овој член се наплаќа надоместок кој се утврдува со тарифник кој го донесува министерот за финансии. Висината на надоместокот за учество на обуката се утврдува врз основа на трошоците за организирање и спроведување на обуката.

(7) Обучувачите од ставот (5) на овој член, имаат право на надоместок, чија висина се утврдува во зависност од времетраење во часови, сложеноста и потребата од подготовка на материјали за спроведување на обуката. Висината на паричниот надоместокот за обучувачите се утврдува во Тарифник кој го донесува министерот за финансии.

#### Член 53

(1) Консолидираниот годишен извештај од членот 52 став (1) алинеја 5 на овој закон се изготвува врз основа на годишни извештаи на матичните буџетски корисници од членот 48 став (1) на овој закон.

(2) Нацртот на консолидираниот годишен извештај од ставот (1) на овој член го разгледува Советот, по што истиот го одобрува министерот за финансии и го доставува до Владата на Република Северна Македонија до 31 јули тековната година за претходната година.

(3) Консолидираниот годишен извештај од став (1) на овој член се објавува на веб-страницата на Министерството за финансии.

### VII. ПРЕЗЕМАЊЕ АКТИВНОСТИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НЕПРАВИЛНОСТИ И НАДЗОР

#### Член 54

(1) Системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор е во функција и на спречување на ризиците од неправилности и измами.

(2) Доколку неправилностите се утврдени и/или постои сомневање за неправилност и измама која може да има негативно влијание врз приходите/приливите, расходите/одливите, средствата и обврските, случаите на таквата неправилност и сомневањата за неправилност и измама, ќе бидат пријавени согласно одредбите од Законот за заштита на укажувачи.

(3) Централната единица за хармонизација не е тело надлежно за постапување по пријави за неправилности и измами.

#### Член 55

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон за коишто се утврдени прекршочни одредби врши Министерството за финансии преку финансиската инспекција во јавниот сектор, согласно со законот со кој се уредува финансиска инспекција во јавниот сектор.

### VIII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

#### Член 56

(1) За сторен прекршок на раководителот на јавниот субјект ќе му се изрече глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност, ако:

- не ги донесе интерните акти преку кои треба да се разработат процедурите за спроведување на клучните процеси на финансиско управување на ниво на субјект, вклучително и изработка на ex-ante и ex post контроли и улоги и задачи, овластувања



и одговорности на внатрешните организациони единици вклучени во спроведувањето на клучните процеси на финансиско управување (член 8 став (1));

- при делегирање на надлежности и одговорности, не го применува принципот на поделба на должностите и исто службено лице во исто време е одговорно за две од следните работи: одобрување на преземање финансиски обврски, одобрување на плаќање и сметководство. (член 10 став (3));

- не воспостави внатрешна ревизија (член 33 став (1));

- не го потпише акцискиот план за спроведување на препораките од конечниот извештај на внатрешната ревизија (член 41 став (5)).

(2) Глоба во износ од 250 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на раководителот на организационата единица за финансиски прашања кај матичен буџетски корисник за сторен прекршок ако не го донесе Годишниот план за развој на системот за внатрешна контрола за клучните процеси за финансиско управување и контрола (член 21 став (1), алинеја 8 и член 25 став (1), алинеја 8);

(3) Глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на раководителот на матичниот буџетски корисник, буџетскиот корисник и претпријатијатието во јавна сопственост за сторен прекршок, ако организационата единицата за финансиски прашања изврши набавки и потпише договори спротивно на принципот на поделба на должностите (член 10 став (4));

(4) Глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на раководителот на матичниот буџетски корисник за сторен прекршок доколку не достави Годишен извештај за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор (член 48 став (1));

(5) Глоба во износ од 250 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на раководителот на буџетскиот корисник (освен Државниот завод за ревизија) за сторен прекршок доколку не достави до матичниот буџетски корисник Годишен извештај за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор (член 49 став (1));

(6) Глоба во износ од 250 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на раководителот на јавниот субјект за сторен прекршок доколку не достави до матичниот буџетски корисник Годишен извештај за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор (член 50 став (1)).

#### Член 57

(1) За прекршоците од членот 56, од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

(2) Барање за покренување на прекршочна постапка до надлежен суд поднесува Министерството за финансии преку финансиската инспекција во јавниот сектор.

(3) За прекршоците утврдени со овој закон, финансиските инспектори се должни на сторителот на прекршокот да му предложат постапка за порамнување, пред да го поднесат барањето за прекршочна постапка, согласно Законот за прекршоците.

(4) Министерот за финансии ја пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

### IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

#### Член 58

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од осумнаесет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи од ставот (1) на овој член ќе се применуваат подзаконските прописи донесени врз основа на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на Република Македонија“ број 90/09, 12/11, 188/13 и 192/15).

#### Член 59

(1) Раководителите на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори кои до денот на влегувањето во сила на овој закон го положиле испитот за овластен внатрешен ревизор стекнат во организација на Центарот за извонредност во

финансии (CEF), Институтот за внатрешни ревизори (IIA) или од други релевантни организации, ги исполнуваат условите за стекнување на уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор од членот 35 став (1) алинеја 2, на овој закон и од член 36 став (1) на овој закон.

(2) Раководителите на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се во тек на постапка на полагање на испит за овластен внатрешен ревизор организиран од релевантни организации ги исполнуваат условите за стекнување на уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор издадено од министерот за финансии од членот 35 став (1) алинеја 2 и од член 36 став (1) на овој закон, доколку во рок од две години од денот на отпочнување на спроведување испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор во согласност со Програма за спроведување испит од членот 37 став (1) на овој закон ја завршат постапката за испитот за овластен внатрешен ревизор. Започнатата постапка за полагање на испитот за овластен внатрешен ревизор, се докажува со доставување известување и приложен доказ за положени модули.

(3) Раководителите на единицата на внатрешна ревизија кои до денот на влегувањето во сила на овој закон не поседуваат сертификат/уверение за овластен внатрешен ревизор, продолжуваат да ја вршат функцијата раководител на внатрешната ревизија и се должни да се стекнат со уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор издадено од министерот за финансии во рок од две години од денот на отпочнување на спроведување испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор во согласност со Програма за спроведување испит од членот 37 став (1) на овој закон.

(4) Внатрешните ревизори кои до денот на влегувањето во сила на овој закон не го положиле испитот од ставот (1) на овој член продолжуваат да вршат задачи на внатрешна ревизија и се должни да се стекнат со уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор во рок од четири години од денот на отпочнување на спроведување испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор во согласност со Програма за спроведување испит од членот 37 став (1) на овој закон.

(5) На раководителите на единиците за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори кои до денот на влегувањето во сила на овој закон успешно ја поминале обуката и положиле дел од модулите од испитот за меѓународно признат CIPFA ревизорски сертификат за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, им се признаваат положените модули во рок од две години од денот на отпочнување на спроведување испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор во согласност со Програма за спроведување испит од членот 37 став (1) на овој закон.

(6) Јавните субјекти коишто не се опфатени со членот 31 од овој закон, а кои до денот на влегување во сила на овој закон имаат воспоставено функција на внатрешна ревизија, продолжуваат да ја обезбедуваат истата.

(7) Спроведување на испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор согласно овој закон, ќе започне да се организира најдоцна во рок од дваесет и четири месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

#### Член 60

Со денот на влегување во сила на овој закон престанува да важи Законот за јавна внатрешна финансиска контрола ("Службен весник на Република Македонија" бр. 90/09, 12/11, 188/13 и 192/15), освен одредбите од член 47 и член 48 став (1), алинеја 10, кои ќе се применуваат до 31 јули 2028 година, заклучно со изготвувањето на Годишниот извештај за функционирање на системот на јавна внатрешна финансиска контрола за 2027 година.

#### Член 61

Одредбите од член 48, 49, 50 и 53 на овој закон, коишто се однесуваат на подготовката на Консолидираниот годишен извештај за функционирање на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2029 година.

Член 62

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Северна Македонија".

## ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

### I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН

Во членот 1 се утврдува предметот на уредување на овој закон односно системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор кој го опфаќа финансиското управување и контрола, внатрешната ревизија и хармонизација и координација на активностите за нивно воспоставување и развој согласно со меѓународните стандарди за внатрешна контрола и внатрешна ревизија. Исто така, се уредуваат и организацијата, стандардите, методологијата, односите и одговорностите, како и надлежностите на министерот за финансии, опфатот и одговорностите на субјектите од јавниот сектор за воспоставување и спроведување на внатрешната финансиска контрола и воспоставување и функционирање на советодавното тело за внатрешната финансиска контрола во јавниот сектор.

Во членот 2 се уредува начинот на хармонизација и координација на развојот на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, односно надлежноста на министерот за финансии за хармонизација и координација на воспоставувањето и развојот на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, а во негово име Секторот за централна хармонизација на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор во Министерството за финансии. Координацијата министерот за финансии ја врши преку: хармонизација и преглед на квалитетот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија и подготвување и донесување на подзаконски акти, прирачници и насоки. При ова, раководителите на субјектите од јавниот сектор се одговорни за воспоставување, спроведување и одржување на внатрешната финансиска контрола во рамки на нивниот субјект.

Со членот 3 се уредува опфатот на законот, односно дека истиот ќе го применуваат на сите јавни субјекти, освен Народната банка на Република Северна Македонија.

Во членот 4 е уредено значењето на одделните поими употребени во законот.

Во членот 5 е уреден опфатот на финансиско управување и контрола со кој се опфатени финансиските процеси на планирање, извршување, мониторинг и известување, како и сите работни процеси и сите организациони единици во јавниот субјект за вршење на работните процеси и постигнување на целите и резултатите за кои се овластени и одговорни. Исто така, создадена е обврска на системот за финансиско управување и контрола постојано да се проценува и развива заради ефикасно остварување на мисијата и целите на јавниот субјект.

Во членот 6 се уредени целите на финансиското управување и контрола кои се директно поврзани со општите цели на работењето.

Во членот 7 се дефинираат клучните процеси на финансиското управување и контрола.

Во членот 8 се дефинира начинот на донесување на интерните акти за спроведување на финансиското управување и контрола во јавниот субјект, земајќи ги предвид оценките на ризик, соодветните законски и подзаконски акти и оперативните и организациските специфики на јавниот субјект.

Во членот 9 се дефинира новиот модел на раководна отчетност согласно кој раководителот на матичниот буџетски корисник е отчетен за развојот на ефикасен и ефективен систем за финансиско управување и контрола на органот кој го назначил, раководителот на буџетскиот корисник е отчетен пред раководителот на матичниот буџетски корисник, а раководителот на претпријатието во јавна сопственост е отчетен пред органот за надзор. При ова раководителот на буџетскиот корисник и

раководителот на претпријатието во јавна сопственост ги следи процедурите и насоките дадени од матичниот буџетски корисник.

Во членот 10 се дефинира начинот на делегирање на овластувањата и одговорностите во спроведувањето на клучните процеси за финансиско управување и контрола, при што делегирањето на овластувањата и одговорностите не ја исклучува отчетноста на раководителот на јавниот субјект. При делегирање на овластувањата и одговорностите, раководителот на субјектот должен е да го применува принципот на поделба на должности на начин со кој нема да се дозволи едно службено лице во исто време да биде одговорно за: одобрување на преземање финансиски обврски, одобрување на плаќање и сметководство. Исто така, е пропишано дека организационата единица за финансиски прашања не може да врши набавки и потпишување на договори, заради примена на принципот на поделба на должностите.

Во членот 11 се дефинираат одговорностите на раководителите на внатрешните организациони единици пред раководителот на јавниот субјект, за развој на финансиското управување и контрола во рамки на делегираните овластувања и одговорности. Исто така, пропишана е обврската раководителите на внатрешните организациони единици во матичните буџетски корисници да соработуваат со буџетските корисници и претпријатијата во јавна сопственост во негова надлежност.

Во членовите 12, 13, 14, 15, 16 и 17 се дефинираат компоненти на системот за внатрешна контрола засновани на Меѓународната рамка за внатрешна контрола: контролна средина, управување со ризик, контролни активности, информации и комуникација и мониторинг и проценка.

Во членот 18 е дефиниран основот за донесување Правилник за содржината на рамката за воспоставување и развој на системот за внатрешна контрола и компонентите на внатрешната контрола. Исто така, е дефиниран основот за донесување од министерот за финансии Упатство за начинот на спроведување преглед на квалитетот на финансиското управување и контрола кој ќе го врши Централната единица за хармонизација.

Во членот 19 е дефинирано дека организационата единица за финансиски прашања е надлежна за координација на активностите поврзани со развојот на финансиското управување и контрола на ниво на јавниот субјект.

Во членот 20 се дефинирани условите кои треба да ги исполнува раководителот на организационата единица за финансиски прашања.

Во членот 21 е дефинирана улогата на организационата единица за финансиски прашања кај матичниот буџетски корисник и обврската за изготвување и донесување Годишен план за развој на системот за внатрешна контрола за клучните процеси на финансиско управување и контрола.

Во членот 22 е дефинирана обврската на единицата за финансиски прашања предлозите на интерните прописи (акти) кои ги донесува матичниот буџетски корисник да ги подготвува во соработка со раководителот на соодветната внатрешна организациона единица.

Во членот 23 е дефиниран начинот на координација на финансиското управување и контрола кај буџетскиот корисник во кои не е основана организациона единица за финансиски прашања, согласно кој оваа координација ќе ја извршува организационата единица за финансиски прашања на организационата единица за финансиски прашања на матичниот буџетски корисник.

Во членовите 24 и 25 е дефинирана улогата на единицата за финансиски прашања кај буџетските корисници во надлежност на матичниот буџетски корисник и во претпријатијата во јавна сопственост.

Во членот 26 е дефиниран основот за изготвување и ажурирање Прирачник за финансиско управување и контрола, како и основот за донесување Правилник за начинот на извршување на работите од надлежност на организационата единица за финансиски прашања.

Во членот 27 е дефинирана обврската раководителите и лицата вклучени во координацијата на развојот на системот за финансиско управување и контрола да се стекнат со стручна обука за спроведување на системот за внатрешна контрола, согласно програма донесена од министерот за финансии.

Во членот 28 е дефинирана целта на внатрешната ревизија е да помага при зајакнување на капацитетите на јавниот субјект за создавање, заштитување и одржување вредности, со тоа што на раководството на јавниот субјект му дава независно и објективно уверување, совет, увид и можни идни сценарија, засновани на ризици.

Во членот 29 е дефиниран опфат на работата на внатрешната ревизија која се врши на сите програми, проекти, активности и работни процеси, при што внатрешната ревизија обезбедува наоди, мислења и препораки за подобрување на системот на внатрешна контрола во ревидираната област, како и советодавни услуги по вид и обем договорени со раководителот.

Во членот 30 е дефинирано дека раководителот на јавниот субјект е одговорен за воспоставување и обезбедување услови за спроведување на активностите на внатрешната ревизија.

Во членот 31 се дефинира дека функционална единица за внатрешна ревизија задолжително се воспоставува кај матичните буџетски корисници и дека, единицата за внатрешна ревизија основана кај матичниот буџетски корисник врши функција на внатрешна ревизија кај буџетските корисници и претпријатијата во јавна сопственост, од нивна надлежност, во кои не е основана функционална единица за внатрешна ревизија.

Во членот 32 е дефиниран минимален број вработени во единиците за внатрешна ревизија.

Во членот 33 е дефинирано дека внатрешната ревизија се основа како независна внатрешна организациона единица и е хиерархиски и функционално директно одговорна на раководителот на јавниот субјект, а во институцијата каде е основан управен, надзорен или одбор за ревизија (комитет), внатрешната ревизија е отчетна и на одборот. Функционалната независност на внатрешната ревизија се постигнува преку нејзина независност од другите организациони единици во субјектот од јавниот сектор при планирањето на работата, вршењето на активностите на внатрешната ревизија и известувањето.

Во членот 34 се дефинирани независноста и овластувањата на внатрешните ревизори кои вршат исклучиво работи на внатрешна ревизија и не можат да бидат вклучени во извршувањето на извршни функции на јавниот субјект, како и тоа дека не можат да бидат отпуштени или прераспоредени на друго работно место заради презентирање на состојбата или давање одредени препораки. Внатрешните ревизори мора да бидат независни и објективни во нивната работа и да избегнуваат судир на интереси. Внатрешните ревизори при вршење на активностите на внатрешната ревизија имаат

целосно, слободно и неограничено право на пристап до целокупната документација, податоци и информации кои се од суштинско значење за вршење на работата на внатрешната ревизија.

Во членовите 35 и 36 се дефинираат барањата кои треба да ги исполнува раководителот на внатрешната ревизија, внатрешните ревизори и новоназначените внатрешни ревизори.

Во членот 37 се дефинирани начинот за спроведување испит за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, како и основот за донесување на подзаконските акти за спроведување испит за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор.

Во членот 38 е дефиниран начинот на вршење на работите на внатрешна ревизија и основот за донесување на Прирачник за внатрешна ревизија.

Во членовите 39, 40 и 41 се дефинирани начинот на планирање на внатрешната ревизија, спроведување на внатрешна ревизија и начинот на Известување за резултатите од внатрешната ревизија.

Во членовите 42 и 43 се дефинирани одговорностите за спроведување и следење на спроведувањето на препораките на внатрешната ревизија, начинот на донесување на Програма за обезбедување на квалитет и подобрување на внатрешната ревизија, а се создава основ министерот за финансии да донесе Упатство за подготовка на Програма за обезбедување и унапредување на квалитетот на внатрешната ревизија и Правилник за континуирано професионално усовршување на внатрешните ревизори од министерот за финансии.

Во членот 44 е дефиниран начинот на спроведување на преглед на квалитетот на активностите на внатрешната ревизија, како и основот за донесување Упатство за вршење проверка на квалитетот на активностите на внатрешна ревизија од Централната единица за хармонизација од министерот за финансии.

Во членовите 45 и 46 се дефинирани одговорностите и обврските на раководителот на единицата за внатрешна ревизија.

Во членот 47 е утврден начинот на кој јавните субјекти воспоставуваат одбор за ревизија

Во членовите 48, 49 и 50 се дефинирани начините за известување за финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија на матичните буџетски корисници, на буџетските корисници и претпријатијата во јавна сопственост, како и основот за донесување Правилник за формата и содржината на извештаите, акциските планови и изјавата за квалитетот и состојбата на внатрешните контроли од годишниот извештај на матичните буџетски корисници за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор, Правилник за формата и содржината на извештаите за квалитетот и состојбата на внатрешните контроли од годишниот извештај на буџетските корисници за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор и Правилник за формата и содржината на извештаите за квалитетот и состојбата на внатрешните контроли од годишниот извештај на претпријатијата во јавна сопственост за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор од министерот за финансии.

Во членот 51 се дефинира начинот на основање и работењето на Советот за внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор како советодавно тело на министерот за финансии без раководни овластувања.

Во членот 52 се дефинираат надлежностите на Централната единица за хармонизација и начинот на организирање и спроведување на обуки од страна на Министерството за финансии за раководителите и лицата вклучени во координацијата на развојот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија, со цел дисеминација на пропишаната методологија и стандарди за работа. Со овој член се утврдува основот за право на паричен надоместо на обучувалите, чија висина се утврдува во зависност од времетраење во часови, сложеноста и потребата од подготовка на материјали за спроведување на обуката и истата се утврдува во Тарифник кој го донесува министерот за финансии.

Во членот 53 се дефинира начинот на подготовка на Консолидираниот годишен извештај за функционирање на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор.

Во членовите 54 и 55 е дефиниран начинот на преземање активности за спречување неправилности и вршењето надзор на спроведувањето на одредбите од законот.

Во членовите 56 и 57 се дефинирани прекршоците и водењето на прекршочната постапка.

Во членовите 58 се наведени подзаконските и други акти кои произлегуваат од овој закон и ќе бидат донесено во рок од 18 месеци.

Во членот 67 се дефинираат преодните и завршни одредби согласно кои:

- раководителите на внатрешна ревизија и внатрешните ревизори кои на денот на влегувањето во сила на овој закон го положиле испитот за овластен внатрешен ревизор стекнат во организација на Центарот за извонредност во финансии (CEF), Институтот за внатрешни ревизори (IIA) или од други релевантни организации ги исполнуваат условите за стекнување на уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор издадено од министерот за финансии.
- Раководителите на внатрешна ревизија и внатрешните ревизори кои на денот на влегувањето во сила на овој закон се во тек на постапка на полагање на испитот за овластен внатрешен ревизор ги исполнуваат условите за стекнување на уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор издадено од министерот за финансии, доколку во рок од 2 години од денот на отпочнување на националната сертификација за јавниот сектор во согласност со програмата усвоена од министерот за финансии го положат испитот за овластен внатрешен ревизор.
- Раководителите на внатрешна ревизија кои на денот на влегувањето во сила на овој закон не го положиле испитот, продолжуваат да ја вршат функцијата раководител на внатрешната ревизија и се должни да се стекнат со уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор издадено од министерот за финансии во рок од 2 години од денот на спроведување обука и испит согласно со програмата донесена од министерот за финансии.
- Внатрешните ревизори кои на денот на влегувањето во сила на овој закон не го положиле испитот, продолжуваат да вршат задачи на внатрешна ревизија и се должни да стекнат сертификат за вршење на внатрешна ревизија во јавниот сектор во рок од 4 години од денот на отпочнување на националната сертификација за јавниот сектор во согласност со програмата усвоена од министерот за финансии.
- На раководителите на внатрешна ревизија и внатрешните ревизори кои успешно поминале обуката и положиле дел од модулите од испитот за меѓународно признат CIPFA ревизорски сертификат за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, во рамките на националната сертификација за јавниот сектор во согласност со програмата усвоена од министерот за



финансии, им се признаваат положените модули, во рок од 2 години од денот на отпочнување на националната сертификација за јавниот сектор. Јавните субјекти коишто не се опфатени со членот 31 од овој закон, а кои до денот на влегување во сила на овој закон имаат воспоставено функција на внатрешна ревизија, продолжуваат да ја обезбедуваат истата

Во членовите 60, 61 и 62 се дефинира дека со денот на влегување во сила на овој закон престанува да важи Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на Република Македонија“ бр.90/09, 12/11, 188/13 и 192/15), освен член 47 и член 48 став (1), алинеја 10, чија примена ќе продолжи до 31.7.2028 година, заклучно со изготвувањето на Годишниот извештај за функционирање на системот на јавна внатрешна финансиска контрола за 2027година, како и тоа дека Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор влегува во сила од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, освен членовите 48, 49, 50 и 53, чија примена ќе започне на 1.1.2029 година за подготовка на Консолидираниот годишен извештај за функционирање на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор за 2028 година.

## II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Предложените одредби се меѓусебно поврзани и постои нивна поврзаност со одредбите од Законот и како такви прават правна целина и се применливи.

## III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Со донесување на Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор ќе се исполнат дел од условите за отпочнување на преговорите од поглавието 3.32 Финансиска контрола.